

36'INCI YILIMIZDA...

Sevgili Yurtseverler, Değerli Dilseverler,
Sizlerle çoğaldık, varsıllaştık! Hoş geldiniz!

İlkin cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ü saygıyla anıyorum.

Atatürk'ün başlattığı Dil Devrimine, aklın öncülüğünde bilime, sanata emek veren aydınlanmacıları, Türk Dil Kurumu ve Dil Derneği'nin kurucularını saygıyla anıyorum.

Biliyorsunuz 6 Şubat sabahı ülkemizde 11-12 ili, ilçeleri, köyleri yerle bir eden bir yersarsıntısı yaşandı. Yıkımın güçlü oluşuyla yönetsel eksikler, yanlışlar nedeniyle yaşamını yitiren binlerce yurttaşı saygıyla anıyoruz. Yaşayanların, yaralıların acısını paylaşıyoruz; her zaman dayanışma içinde olacağız.

Bugün, bu törende hem acımızı paylaşacak hem de ulusal, özel günlerimizi kutlayacağız. Cumhuriyetimizin 100. yılını, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 103. yaşını kutlayacağız. Mustafa Kemal'in çocuklarımıza armağan ettiği 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramımızı kutlayacağız. 22 Nisan 1987'de kurulan Dil Derneği'nin 36. yaşını kutlayacağız. Bugün, derneğimizin 36. yaşını, bütün yaşamını dile, eğitime, bilimsel akılla örgütlenme özgürlüğüne adanmış cumhuriyet öğretmeni, abimize, abim Dr. Niyazi Altunya'ya adayacak, ona saygılarımızı sunacağız.

Cumhuriyetin 100 yılının büyük bölümünü alacakaranlıkta, son çeyreğini de kapkara işler, eylemler, uygulamalarla yaşadık.

Düşünce, basın özgürlüğünün budandı, eğitimin bütün kural ve kurumlarıyla dinselleştirildi, üniversite susturuldu; yargı baskı altına alındı. 2023'e nasıl geldiğini biliyorsunuz. İnancı ve köken farkımızı siyasa araç yapan sözde milliyetçi dinci iktidarlar devrimlere, özellikle Harf ve Dil Devrimlerine savaş açtılar.

Hilafetin kaldırılmasını, Eğitim-Öğretim Birliği Yasasıyla laik eğitime geçişi sağlayan, ulusu Arap abecesinden, yapay dil Osmanlıcadan kurtaran Atatürk, Harf ve Dil Devrimleriyle dil ile din bağıını koparmış, laik eğitimin yolunu açmıştı. Çünkü dinsel anlam yüklenen öğrenilmesi zor olan Arap abecesi ve Osmanlıcayla halkı kandırmak kolaydı. Atatürk'ün 1932'de kurduğu Türk Dil Kurumu yenileşen dille, düşüncenin de yenileşmesine katkı verecekti. Gericiler için yazı ve dilin, din baskısından kurtarılması büyük suçtu. Bu nedenle Türk Dil Kurumu, 1950'den başlayarak 51 yıl boyunca komünistlerin, solcuların, din düşmanlarının kalesi sayıldı.

12 Eylülün gerici paşaları, cumhuriyetle hesaplaşan kişi ve kurumlardan aldıkları güçle 1982 Anayasasına dayanarak Atatürk'ün eliyle yazdığı "vasiyetnamesi"ni çiğnediler. Evrengilin uyduruk Danışma Meclisinden 1983'te çıkardıkları yasayla Atatürk'ün Türk Tarih ve Dil Kurumlarını kapattılar. Bu kurumlara devrimlerle, Dil Devrimiyle kavgalı, ölçünlü dil ve yazım birliğini dincilerle gerici iktidara çığırkanlık yapan yazarlar yerleştirildi.

Bu hukuksuzluğa sessiz kalmadık; kapatılan Türk Dil Kurumu'nun 34 üyesi birleştik. Bağımsızlıkla dil bağıını düşündük, bağımsızlığın simgesi TBMM'nin kurulduğu 23 Nisanı göz önüne aldık, 22 Nisan 1987'de Dil Derneği'ni kurduk. Kenan Evren'in cumhurbaşkanı, Turgut Özal'ın başbakanı, kurulması yasak dernek sayıldık; yargı

yolumuzu açtı. Derneği 36 yıldır gönüllü birliktelikle yaşıyor, 37 yıldır sürdürümcü desteğiyle Çağdaş Türk Dili dergimizi çıkarıyor, sözlük, kılavuz başka kitap yayılıyor.

Biz bizeyken kimi eleştirilere açıklık getirmek istiyorum. Son 20 yıldır Atatürkçü düşünceye, devrimlere inanan bütün kitle örgütleri çok zor durumda; ama 1950'lerden bu yana gerici iktidarların Dil Devrimine tepkisini düşünürseniz, bizim 36 yılımız çok daha zor geçti. *Devrim* diyenin komünist; *olanak* diyenin solcu, *imkân* diyenin milliyetçi sayıldığı dönemlerde bile Atatürk'ün Dil Kurumu üniversiteye yakındı; başarılarında üniversitenin katkısı büyük yer tutuyordu. Değişik alanların bilimcileri uzmanlarıyla sayısız etkinlik yapılmış, onlarca kitap yayımlanmıştı. Dil Derneği de 2007'e dek her aşamadaki eğitim kurumuna, birçok üniversitede gençlerle buluşuyorduk; birçok üniversitede Türkçe topluluğu kurulmasına katkı vermiştik. TRT'nin, özel televizyonların izlencelerine katılıyorduk. 2010'a dek 129 üniversiteden gençlerin, rektörlerin de katıldığı Dil Bayramları kutladık. Derneğin sözlük ve Yazım Kılavuzu okulda yardımcı kitaptı, sınavlarda yazım (imla) sorusu yoktu. 2012'de AKP iktidarı 8 yıllık kesintisiz eğitimi kaldırdı, 4+4+4'lük ucube sistemi devreye soktu. Bütün çocuk ve gençler, bu sisteme takıldı; devlet okulların çoğu, özel okulların bir kısmı derneğe kapısını kapattı. Dahası MEB, 2012'de resmi kurumun yanlışlı sözlük ve kılavuzlarını okullara dayattı; bütün sınavlarda. Böylece derneğin tüzelkişiliği ve yapıtları önce okullardan, üniversiteden, sonra resmi ya da özel bütün kurumlardan çıkarıldı. Bu sırada üniversitelerin Türkçe toplulukları birer birer kapatıldı. Özellikle devlet okullarına devrimlerin hepsini yadsıyan akademisyenler, yazarlar, hatta mollalar doluştu. İktidar her aşamadaki okulu, partili rektörlerin cirit attığı üniversiteyi kuşatırken 4+4+4'lük sistemle büyüyen iki kuşak doğallıkla Dil Devrimiyle tanışamıyor; öğretmen ve akademisyenler de cumhuriyeti kuranlara "iki ayyaş" diyebilen iktidar büyüğünün soluğunu duyuyorlardı. Bu iktidar büyüğü sık sık Dil Devrimini de diline doladı. 2012'de "*Türkçe ile felsefe yapılmaz*" diyeni "ırkçı" saydı. 2014'te, "*Bizim son derece zengin, bilim yapmaya, üretmeye son derece müsait bir dilimiz varken bir gece yattık sabah kalktık, baktık ki o dil yok*" dedi. 2015'e dek susmadık; etkinliklerle sözlü yazılı karşılık verdik. Hukukçuların uyarısıyla derneği korumayı önceledik. 2021 Ocağında iktidar büyüğü devrimin onlarca sözcüğünü kullanarak devrimi "*kadim dilimize tasallut*" olarak niteledi, devrimi yapanları "*dil cellatları*" diye karaladı. 2018'de hem iktidar büyüğü hem birçok dinci siyasetçi Türkçesi ulus olan millet, yerine din baskılı "ümme"yi kullanır oldu. Artık saraya bağlı olan Türk Dil Kurumu'ndan, Türk dili ve edebiyatı, tarih, felsefe bölümlerinden çıt çıkmadı. 36 yılın en başında Çankaya Belediyesinin, arkasından öteki CHP'li belediyelerin, kimi kurumların, yayınevlerinin, üyelerin, bağışçıların maddi-manevi katkısı, az sayıdaki akademisyenin gönüllü birlikteliğiyle yürüdük. Elimizi bırakmayan kişi ve kurumlara, CHP'li belediyelere, CHP Genel Merkezine, derneğin maddi-manevi zarar görmemesi için desteğini esirgemeyen 13. Cumhurbaşkanı adayımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'na teşekkür ederiz.

Biz 36 yılımızın son 20 yılını Türkçeyi ve derneği koruyarak böyle yaşadık. Yıldık mı, hayır! Çünkü bizimkisi bir aşk öyküsü... Türkçe aşkı... Bir uzun koşu...

Bu uzun koşunun öncüleri kuşkusuz cumhuriyetin öğretmenleri... Cumhuriyetin 100'üncü, Dil Derneği'nin 36 yıllık savaşımını Niyazi Altunya Öğretmene armağan ediyoruz. O da düşüncelerinden, ilkelerinden ödün vermeyen her aydın gibi nemrut iktidarlardan payına düşeni aldı; ama elini taşın altından hiç çekmedi. Öğrendi, öğretti, anlattı, yazdı; yaptıkları ayakta alkışlanacak bir uzun koşu... Altunya

Öğretmen için bu töreni Ankara Tiyatro Yapımcıları Derneği Başkanı, Tiyatro Pembe Kurbağa'nın kurucusu Sanatçı Ali Nihat Yavşan'la Güneş ve Figen Çakmakoğlu hazırladılar. Derneğimizin tek çalışanı Cemal Pancar da yıllardır bizlerle sevgi, saygıyla koşuyor.

Yönetim kurulumuz adına 36 yıldır ve bugün bütün kurullarımızda emeğini, zamanını, ekmeğini paylaşan yol arkadaşlarıma, üyelerimize teşekkür ederim.

Atatürk Dil Devriminin ışığını Çankaya'da yaktı; 36 yıldır Çankaya Belediyemizle el eleyiz. Başkan Alper Taşdelen'e, Başkan Yardımcısı Gülsün Bor Güner'e, Kültür ve Sosyal İşler Müdürü Ethem Torunoğlu'na, Doğan Taşdelen Çağdaş Sanatlar Merkezi çalışanlarına teşekkür ederiz. Cenova adlı kurumun emekçilerine teşekkür ederiz.

Biz umutluyuz. Atatürk'ten, laik cumhuriyetten asla vazgeçmeyeceğiz! 14 Mayıs'ta oyumuzu kullanacak yurttaşlık bilincimizle eli de dili de kara karşıdevrimi şarkılarımız türkülerimizle, halaylarla uğurlayacağız!

Sevgilerimle.

Sevgi Özel